

Plaatsingslijst van het archief van K.H. Kroon

Levensjaren 1904-1983 (1931-1978)

Samengesteld door Bert Kraan

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 985
Maart 2015 / november 2022

Inleiding

Kleijns Hendrik Kroon werd 5 mei 1904 te Hengelo geboren in een ruimhartig gereformeerd milieu. Zijn vader was kantoorbediende met belangstelling voor theologie.

Kleijns ging in Hengelo naar het openbaar gymnasium en na zijn eindexamen schreef hij zich in 1924 in als student theologie aan de VU.

Toen in 1926 de kwestie Geelkerken speelde in de Gereformeerde Kerken in Nederland werd Kroon hier zo door beroerd dat hij zijn studie afbrak en naar Hengelo terugkeerde. Zowel hij als zijn ouders kozen de kant van Geelkerken en traden toe tot de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband (H.V.). Daarna hervatte hij in 1927 de studie theologie aan de RU Utrecht (vooral op aandringen van J.J. Buskes), waarbij de aan de VU reeds afgelegde tentamens ongeldig bleken te zijn, zodat hij weer van voren af kon beginnen.

In 1931 slaagde hij voor het kerkelijk examen en werd kandidaat tot de heilige dienst in de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband.

In 1932 werd hij hulppredikant in Utrecht-Tienhoven, in 1933 gevolgd door het hulppredikantschap te Leiden-Noordwijk.

In 1934 vertrok hij als predikant naar Andijk, en keerde in 1936 terug naar Leiden-Noordwijk, dit keer als gewoon predikant.

De opkomst van het Nationaal-Socialisme werd door Kroon zeer heftig beleefd. Hij stond in contact met de Bekennende Kirche en maakte deel uit van een door dr. J. Koopmans geleide studiegroep, die in 1939 de Amersfoortse Thesen opstelde, die, anders dan de Barmer Thesen, stelling namen tegen het antisemitisme. Hiermee werd de basis gelegd voor de Lunterse verzetskring, opgericht in augustus 1940.

Toen de oorlog uitbrak was Kroon aanvankelijk uit het lood gelagen, maar al snel raakte hij bij het verzet betrokken, met name het onderbrengen van joodse kinderen, van wie hij er zelf twee in huis opnam.

Al vóór de oorlog raakte Kroon bekend met de theologie van Karl Barth, een figuur die een blijvende invloed op hem zou uitoefenen.

In 1942 stapte hij, mede om financiële redenen, uit het Hersteld Verband, en trad toe tot de Nederlandse Hervormde Kerk, waar hij hulppredikant werd bij dr. J. Koopmans te Amsterdam. Zijn werkterrein daar werd de 'varende gemeente', oftewel het pastoraat onder schippers.

In 1945 werd Kroon (met o.a. J.J. Buskes en K.H. Miskotte) lid van de SDAP. Samen met nog enkele andere predikanten gaven ze zich rekenschap hiervan in de brochure *Wat bezielt ze?* Een jaar later werden ze lid van de nieuw opgerichte PVDA. Lang duurde dit lidmaatschap voor Kroon niet: als geboren dwarsligger ergerde hij zich aan de Indiëpolitiek van die partij, en toen de PVDA aarzelde om de in 1948 uitgeroepen staat Israël te erkennen, was voor Kroon de maat vol en zegde hij zijn lidmaatschap op. Dit laatste wil echter bepaald niet zeggen dat Kroon een kritiekloze bewonderaar van de staat Israël was: zo plaatste hij in 1956 vraagtekens bij de veldtocht die Israël, samen met Engeland en Frankrijk, tegen Egypte ondernam.

In 1950 werd hij benoemd tot predikant in algemene dienst met standplaats

Amsterdam en met de bijzondere opdracht 'Het gesprek met Israël'. Hierin kon hij zijn grote passie kwijt: de overtuiging dat de Kerk niet als 'opvolger' van Israël gezien moet worden, maar dat de Kerk rechtstreeks uit het Jodendom voortkomt. Hij was dan ook een verklaard tegenstander van Joden-zending.

In de jaren vijftig stond hij aan de wieg van de Bijbelsociëteit 'Tenach en Evangelie', waarvoor hij en anderen wekelijkse inleidingen hielden. Deze activiteiten zette hij ook voort ná zijn emeritaat in 1971, en ondanks zijn wankele gezondheid bleef hij actief in de hervormde Raad voor Kerk en Israël, en trok nog regelmatig het land in om lezingen te geven.

In 1980 werd het dienstverband beëindigd en op 20 oktober 1983 overleed Kleijs Kroon, op de leeftijd van 79 jaar.

Bronnen

Christelijke encyclopedie op Internet (artikel van over K.H. Kroon van Peter Bak) op de website www.protestant.nl

'Kroon-getuigen'. [Speciaal nummer van *Werkschrift voor leerhuis en liturgie* (2 jrg. nr. 6, mei 1982) met bijdragen voor en over K.H. Kroon t.g.v. Zijn 78e verjaardag] / [onder red. van Karel Deurloo ... et al.] – Amsterdam : Stichting Leerhuis & Liturgie, 1982

'Blijvend verzet', teksten van K.H. Kroon / red. Harm Dane [en] Harry Witte. – Zeist : NCSV, cop. 1982 (Themanr. van *Eltheto : tijdschrift over godsdienst en politiek*; nr 67)

Over het archief

Binnen het archief van Kleijs Kroon vallen twee zwaartepunten waar te nemen: enerzijds materiaal met betrekking tot Bijbelexegese en de arbeid voor de Bijbelsociëteit Tenach en Evangelie, anderzijds documentatie betreffende de staat Israël en de door haar gevoerde politiek.

Of het archief in zijn geheel door Kleijs Kroon zelf is aangelegd is niet geheel duidelijk: zo werd er een krantenartikel uit 1998 aangetroffen in het archief!

De volgorde van de omslagen is gehandhaafd. Binnen de omslagen vindt men eerst de brieven, in chronologische volgorde, en vervolgens de overige stukken, zo veel mogelijk in chronologische volgorde.

Voor een betere toegankelijkheid van het archief is een summier index op personen en zaken toegevoegd

2 april 2015

Bert Kraan

Aanvulling 2022

In 2022 werd nieuw materiaal aangeleverd, voor een deel ook niet door Kroon verzameld (zie inv.nr 53). Deze stukken zijn beschreven in de nrs. 49 t/m 54

1 november 2022

Bert Kraan

Plaatsingslijst

- 1 Exegetisch materiaal betreffende de *Brief van Jacobus*, 1936-1941 en z.d.
1 omslag
- 2 – Stukken betreffende antisemitisme, 1939-1950 en z.d.
– Brief van A. de Jong aan K.H. Kroon met een doorslag van de brief van A. de Jong aan W. Hellinga (werkgroep ‘Antisemitische stemming in Nederland’), 1945
– Brief van J. van Amerongen aan W. Hellinga, 1945
– Brieven van W. H. Simpson (algemeen secretaris van ‘The Council of Christians and Jews’) aan K.H. Kroon, 1946
1 omslag
- 3 – ‘Boodschappen’ en brieven van de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk, 1941-1946 en z.d.
– Afkondiging Bijzondere Kerkeraad der Nederlandse Hervormde gemeente te Amsterdam betreffende verbod door de Rijkscommissaris op verschijnen van het *Kerkbeurtenblad* voor Amsterdam en omgeving gedurende mei 1944, en bevel tot aftreden van de eindredacteur, 1944
1 omslag
- 4 – Stukken betreffende catechese en geloofsleer der Nederlandse Hervormde Kerk, 1943-1950 en z.d.
– Stukken betreffende catechese aan schippers en schipperskinderen, 1943-1944 en z.d.
– Brieven en doorslagen van brieven van P. ten Have, Alg. Geledeerde der Nederlandse Hervormde kerk voor de catechese, 1945-1950
1 omslag
N.B. Zie ook inv.nr. 33
- 5 – Lezingen door K.H. Miskotte in de reeks ‘Balans van den oorlog’, z.d.
– Toespraken en lezingen door K.H. Miskotte, 1945-1950 en z.d.
1 omslag
- 6 Grotendeels buitenlands documentatiemateriaal betreffende de verhouding Christendom-Jodendom, 1946-1951 en z.d.
1 omslag
- 7 – Stukken betreffende de verhouding Kerk-Staat Israël, 1948-1962
– Notulen (incompleet) van samenkomsten van Interkerkelijk Contact Israël, 1948-1966

- Doorslag van brief aan minister J.H.A.M. Luns namens het Interkerkelijk Contact Israël, z.d.
- Doorslag van brief (ongesigneerd) aan het Interkerkelijk Contact Israël, 1952
- 1 omslag

- 8 Stukken betreffende de Studiegemeenschap voor het Apostolaat, 1949-1950 en z.d.
- 1 omslag

- 9 Stukken over de verhouding OT/NT, Jodendom, Israël, Palestina, zionisme, 1949-1973 en z.d.
- 1 omslag

- 10 Stukken betreffende de ‘Winkelsluitingswet 1949-1950’, 1950-1951
- 1 omslag
- N.B. Zie voor een brief over de Winkelsluitingswet inv. nr. 12.

- 11 – Stukken betreffende Israël en de verhouding christendom-jodendom, 1950-1963
- N.B. Zie ook inv. nr. 31
- Stukken betreffende de Bond Practisch Christendom, 1950 en z.d.
- Doorslag van brief van de Bond Practisch Christendom aan de redactie van *De Groene Amsterdammer*, 1950
- Afschrift van brief van de Bond Practisch Christendom aan de Raad van Ministers te ‘s-Gravenhage, 1950
- Brieven van J.H. Grolle (Pred.-Secretaris van de Hervormde Raad voor de verhouding van Kerk en Israël), 1950-1960
- 1 omslag

- 12 – Stukken en correspondentie betreffende de verhouding Christendom-Jodendom, 1950-1975 en z.d
- Stukken betreffende de Martin Buberherdenking, 1978
- Brief van Ottilie Schwarz, 1950
- Brief van E. Spier en B.W. de Jongh namens het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap, betreffende de winkelsluitingswet, 1951
- Brief van J.C. van Gelderen, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Joden-Christenen, 1952
- Brief van C. Metsch (Bureau Raad voor de verhouding van Kerk en Israël), 1956
- Doorslag van brief van K.H. Kroon aan het moderamen van de Hervormde Raad voor de verhouding van Kerk en Israël, 1956
- Doorslag van brief van K.H. Kroon aan de Commissie voor het concept Herderlijk Schrijven, 1956
- Doorslag van brief van K.H. Kroon aan ds. Smal, 1957
- Brief van M. Enker, Ned. Herv. Predikant te Middelburg, 1959

- Brieven van W.P. van den Bos, penningmeester van de Hervormde Raad voor de verhouding van Kerk en Israël, 1959-1961
1 omslag

- 13 – Stukken betreffende de Hervormde Raad voor de verhouding van Kerk en Israël, 1951-1966 en z.d.
– *Socialistisch perspectief*, 1 deel, 1957
– Copie van brief (incompleteet, ongesigneerd) aan de Hervormde Raad voor de verhouding van Kerk en Israël, 1951
– Brieven van M. van Noordennen, J.H. Grolle, W.P. van den Bos, D. van Heyst, Hebe Kohlbrugge, J.C van Gelderen, H. Dekker (met doorslag van antwoord van K.H. Kroon), S. Gerssen, 1955-1965 en z.d.
– Brief (ongesigneerd) aan D. van Heyst, 1962
1 omslag

- 14-15 Aantekeningen op *Karl Stürmer, Auferstehung und Erwählung*, z.d.
2 delen

- 16-17 Bijbelexegese, z.d.
2 delen

- 18-29 Wekelijkse inleidingen, genummerd III t/m XIII, op cursussen voor de Bijbelsociëteit Tenach en Evangelie, 1954-1959
12 delen
 - 18. (III) 1954
 - 19. (IV) 1954-1955
 - 20. (IVa) 1954-1955
 - 21. (V) 1955
 - 22. (VI) 1955-1956
 - 23. (VII) 1956
 - 24. (VIII) 1956-1957
 - 25. (IX) 1957
 - 26. (XIa) 1957-1958
 - 27. (XI) 1958-1959
 - 28. (XII) 1958-1959
 - 29. (XIII) 1958-1959

- 30 Stukken, voornamelijk betreffende de verhouding Christendom-Jodendom, en stukken waarvan de herkomst onduidelijk is, 1942-1978 en z.d.
1 omslag

- 31 Stencil van [K.H. Kroon] 'De vooronderstellingen van ons werk: een zevental (of tiental) stellingen Tenach en Evangelie', 1962
1 stuk

- 32 Stukken betreffende de verhouding Kerk-Israël, 1966-1971 en z.d.
1 omslag

N.B. Zie ook inv. nr. 11

- 33 – Verhandeling over Jodendom in de christelijke catechese, z.d.
– Krantenartikelen en enkele stukken over Israëlische politiek, 1967 en z.d.
1 omslag
- 34 Inleidingen op cursussen van de Bijbelsociëteit Tenach en Evangelie, grotendeels van de hand van K.H. Kroon, 1968-1969
1 omslag
- 35-47 Geluidsbanden met inleidingen op cursussen voor de Bijbelsociëteit Tenach en Evangelie, gehouden door K.H. Kroon en anderen, 1971-1978
13 banden
- 35. 1971
 - 36. 1973-1974
 - 37. 1974
 - 38. 1974
 - 39. 1974-1975
 - 40. 1974-1975
 - 41. 1975
 - 42. 1976
 - 43. 1976
 - 44. 1976 en 1974 [!]
 - 45. 1976
 - 46. 1977-1978
 - 47. 1977-1978
- 48 Rondschrijven van *Het Parool* met verzoek om inlichtingen voor de redactie over de levensloop, met doorslag van inlichtingen over Kroon, [1945].
2 stukken
- 49 – Opschrijfboekje met aantekeningen en ingeplakt tijdschrift-artikel *De verstoorde paradijsdroom*, z.d.
– Brief van L. Baeck (?), dd 19 september 1950.
– Liturgie van de uitvaartdienst van dr. Jan Koopmans op donderdag 29-3-1945.
– Notulen van de vergadering van het Interkerkelijk Contact Israël, 1 februari 1952 te Amsterdam en 16 oktober 1952 te Amsterdam.
– Gebed van een joodse Hongaarse professor op de dag der staking te Amsterdam, 25-2-1941.
– Handgeschreven artikel *Karl Barth, de nood van de protestantse kerk*, z.d.
– Kopie van handgeschreven artikel *Vijanden om onzentwil*, z.d.
– Richtsnoer voor de gemeentekringen van de Vrijzinnig Hervormden, 1967/1968, no. 1, 4 en 5.
– Jaarverslag van de (Herv.) Raad voor de verhouding van Kerk en Israël over (het jaar) 1951, 1953 en 1954, [1952]-1955.
– Verslag – samenkomst Theologische werkgemeenschap,

donderdag 5 september 1963 te Utrecht.

1 omslag

- 50 Bijbelcursussen
– *De zin van het Oude Testament*, z.d.
– *Profetie – historisch, onhistorisch, actueel V. Deze en de komende wereld*, z.d.
– *Tenach en evangelie I t/m V*, z.d.
– *Tenach en evangelie VI*, herfst 1976, diverse auteurs.
– *Tenach en evangelie VII*, door K. Deurloo, z.d.
– *Paulus in zijn tijd, I t/m VII*, door K.H. Kroon, z.d.
– *De Openbaring van Johannes, III t/m VII*, door K.H. Kroon, z.d.
– *Vooroefeningen tot bijbels horen, I t/m IV*, z.d.
– *Bijbelse profetie, I t/m V, 1973-1974*, door K.H. Kroon.
1 omslag
- 51 – Stukken betreffende de kerkeradscommissie *Bekirbenoe*, 1959-1967 en z.d.
– Liturgieën van kerkdiensten en bijbelavonden, gehouden in de Willem de Zwijgerkerk te Amsterdam in 1943, geleid door K.H. Miskotte
– Liturgieën van door de IKON (IKOR) uitgezonden kerkdiensten, geleid door K.H. Kroon, 1966-1979.
– Liturgie van een kerkdienst van de Amsterdamse Studentenekklesia in de Amstelkerk op 26 januari 1975, waarin K.H. Kroon voorging.
1 omslag
- 52 Stukken betreffende Bijbelse theologie, dogmatiek en de verhouding Kerk-Israël, 1943-1981 en z.d.
2 omslagen
- 53 Stukken betreffende K.H. Kroon: rouwadvertenties, in memoriams, interviews en boekrecensies, 1970-1983 en z.d.
1 omslag
- 54 Correspondentie, hoofdzakelijk tussen de Nederlandse Hervormde Kerk en de Duitse bezetter, betreffende de behandeling van gedoopte joden, met name in kamp Westerbork, en betreffende de mogelijkheid een apart kamp in te richten voor gedoopte joden, 1942-1943 en z.d.
[N.B. Van hervormde zijde zijn de meeste brieven van de hand van K.H.E. Gravemeyer, secretaris van de Algemene Synode der Ned. Hervormde Kerk, en van J. Koopmans, predikant van de Noorderkerk te Amsterdam, bij wie K.H. Kroon hulppredikant was.]
1 omslag

Uit het archief verwijderde uitgaven

An approach to peace in the Middle East / [ed. by Landrum R. Bolling ... et al.] – S.l., 1970

Christian statements and documents bearing on Christian-Jewish relations : a compendium / Compiled and edited by Judith Banki. – New York, 1972

Christian reactions to the Middle East Crisis : new agenda for interreligious dialogue / By Judith Hershcopf Banki. – New York, 1967

Joden in Israël / [uitgegeven door de Davidgroep] . – S.l., z.d.

Israëlnummer Tijdschrift voor maatschappelijk werk, 10e jrg. nr. 22, 20 december 1957

Register op personen en zaken

- Amerongen, J. van 2
Antisemitisme 2
- Barth, Karl 49
Bekirbenoe 51
Bond Practisch Christendom 11
Bos, W. P. van den 12, 13
Buber, Martin 12
Bijbelsociëteit Tenach en
 Evangelie 18-29, 34, 35-47
- Catechese 4, 33
- Dekker, H. 13
Deurloo, K. 50
- Enker, M. 12
- Gelderens, J. C. van 13
Gerssen, S. 13
Gravemeyer, K.H.E. 54
Groene Amsterdammer, De 11
Grolle, J.H. 11,13
- Have, P. ten 4
Hellinga, W. 2
Hervormde Raad voor de
 verhouding van Kerk en Israël
 11, 12, 13, 49
Heyst, D. van 13
- Interkerkelijk Contact Israël 7, 49
- Jacobus, Brief van 1
Jong, A. de 2
Jongh, B.W. De 12
- Kohlbrugge, Hebe 13
Koopmans, J. 49, 51
- Luns, J.H.A.M. 7
- Metsch, C. 12
Miskotte, K.H. 5, 51
- Nederlandse Vereniging van
 Joden-christenen 12
Noordennen, M. 13
- Raad van Ministers te 's-
 Gravenhage 11
- Schwarz, Ottilie 12
Simpson, W.H. 2
Smal, [ds.] 12
Spier, E. 12
Studiegemeenschap voor het
 Apostolaat 8
Stürmer, Karl 14-15
- Tenach en Evangelie zie
 Bijbelsociëteit Tenach en
 Evangelie
Theologische Werkgemeenschap
 49
- Winkelsluitingswet 1949-1950
 10, 12